

Ministerie van BZK

Betreft

Inbreng consultatie Wet voorkomen misbruik Wob

Amsterdam

18 augustus 2014

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageert stichting Bits of Freedom op het door u ter consultatie aangeboden wetsvoorstel voor het aanpassen van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob).¹

Bits of Freedom deelt uw standpunt dat de wet verbetering verdient en volgt u in uw streven om oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk tegen te gaan. Tegelijkertijd zijn wij er van overtuigd dat met een meer omvattende verbetering niet alleen de lasten voor de overheid beperkt kunnen worden, maar ook tegemoet kan worden gekomen aan de problemen die verzoekers ervaren. Bits of Freedom adviseert u daarom dit wetsvoorstel niet verder in de procedure te brengen, maar aan te sluiten op het voorstel van GroenLinks en D66.²

Ik licht dat hieronder graag toe. Voor een onderbouwing van de noodzaak van een sterke Wet openbaarheid van bestuur en voor de illustratie van de trieste ervaringen van Bits of Freedom met de Wob verwijs ik u graag naar onze inbreng op de consultatie van een gelijksoortig wetsvoorstel van uw voorganger, mevrouw Spies.³

De overlast van de overheid is het laatste redmiddel van de verzoeker

1. Bij het uitblijven van een beslissing op een verzoek of een bezwaar is de

¹ <http://www.internetconsultatie.nl/wetvoorkomenmisbruikwob>

² Dossier 33328: Voorstel van wet van het lid Peters houdende regels over de toegankelijkheid van informatie van publiek belang (Nieuwe Wet openbaarheid van bestuur)

³ <https://www.bof.nl/live/wp-content/uploads/20120928-reactie-consultatie-wetsvoorstel-aanpassing-wob.pdf>

Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (hierna: Wet dwangsom) het laatste en enige redmiddel voor de verzoeker voordat een gang naar de rechter noodzakelijk is. Het vooruitzicht van het moeten betalen van een dwangsom is soms het enige middel om de overheid tot een beslissing te dwingen.

2. De dwangsom is dan ook geen “versteller”, zoals u in uw brief aan de Tweede Kamer onomwonden stelt, maar een laatste instrument om te zeggen “overheid, neemt u nu toch alstublieft eindelijk eens een beslissing op mijn verzoek”. Met de ingebrekestelling vraagt de verzoeker de overheid niet om een gunst, maar probeert af te dwingen dat de overheid niet nog langer haar wettelijke opgelegde termijnen overschrijdt.
3. Het voorstel is alleen maar wranger nu ook uit de toelichting helder wordt dat de precieze omvang van het vermeende misbruik niet duidelijk is. “De exacte omvang van het op innen van dwangsommen gerichte misbruik is niet bekend,” schrijft u in de toelichting op het wetsvoorstel. De cijfers die u daarna noemt zijn gebaseerd op “vermoedens” en ramingen⁴, die ook nog eens in negatieve zin sterk afwijken van de cijfers in andere onderzoeken.⁵

Terwijl andere problemen onopgelost blijven

4. Eén van de problemen is de weinige informatie die overheid uit eigen beweging openbaar maakt, ondanks dat dat wel de bedoeling van de Wob is. De overheid maakt veel informatie enkel en alleen na een expliciet verzoek openbaar.
5. Problematisch is ook dat de overheid regelmatig de termijn voor het nemen van een beslissing ruimschoots overschrijdt. Hoewel de wet een vereist dat de overheid “zo spoedig mogelijk” een beslissing op een verzoek neemt, wordt vrijwel geen enkel van de verzoeken binnen de maximale termijn van vier weken afgehandeld - ook als de verzoeken weinig omvangrijk zijn. Zeer frequent gaat de bevestiging van ontvangst van het verzoek direct al vergezeld van een mededeling van verdaging. En ook zeer gebruikelijk wordt ook de uiterste termijn overschreden, niet zelden zonder enige vorm van communicatie of overleg. Een ingebrekestelling en een beroep op de Wet dwangsom zijn dan het enige redmiddel – los van de gang naar de rechter.
6. De huidige wet laat bijzonder veel ruimte over voor het weigeren om informatie openbaar te maken. Regelmatig worden grote delen van documenten “gezwart” met als gevolg dat de vorming en uitvoering van het beleid niet langer transparant is. Die afweging wordt vaak niet of

4 Kosten en baten voor de overheid van wijzigingen van de Wet openbaarheid van bestuur, Koopmans, Prins, december 2013, pagina 36.

5 Afrekenen met de Wob!, Winter, februari 2014.

onvoldoende gemotiveerd. Daarmee is er niet alleen sprake van intransparant, maar ook van onbehoorlijk bestuur. Het feit dat verzoekers na het voeren van een bezwaar- of beroepsprocedure regelmatig alsnog inzage in eerder geweigerde documenten verkrijgen toont bovendien aan dat bij de beoordeling van Wob-verzoeken regelmatig ernstig de plank wordt misgeslagen.

Ons advies: los met spoed en grondigheid álle problemen op

7. Bits of Freedom adviseert u dan ook om niet alleen het probleem van “het op innen van dwangsommen gerichte misbruik van de Wob” aan te pakken, maar ook alle andere en vaak veel fundamenteelere problemen op te lossen. Met een grondige herziening van de Wob kan de overlast voor de overheid zoveel mogelijk beperkt worden en tegelijkertijd bestuurlijke transparantie bevordert worden.

In concrete adviseert Bits of Freedom u om voorliggend wetsvoorstel niet verder in de procedure te brengen, maar om het voorstel van de fracties GroenLinks en D66 te omarmen. Op veel bezwaar zal dat niet kunnen stuiten: in dat voorstel is het immers ook de bedoeling om paragraaf 4.1.3.2 Algemene wet bestuursrecht niet langer van toepassing te laten zijn met betrekking tot de Wob.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Uiteraard ben ik graag bereid om het bovenstaande nader toe te lichten, mocht daaraan behoefte bestaan.

Hoogachtend,

Rejo Zenger